

Kúria

ítélete

Az ügy száma: Bfv.III.727/2023/7.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Bartkó Levente, a tanács elnöke

Dr. Varga Eszter, előadó bíró

Molnár Ferencné dr., bíró

Dr. Hornyák Szabolcs János, bíró

Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2024. január 30.

Az ügy tárgya: rongálás vétsége

Terhelt(ek): terhelt

Első fok: Jászberényi Járásbíróság, 7.B.596/2020/10., ítélet,

tárgyalás, 2021. november 18.

Másodfok: Szolnoki Törvényszék, 6/I.Bf.51/2022/4., végzés,

tanácsülés, 2022. február 28.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a rongálás vétsége miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Jászberényi Járásbíróság 7.B.596/2020/10. számú ítéletét és a Szolnoki Törvényszék 6/I.Bf.51/2022/4. számú végzését megváltoztatja.

A terheltet a rongálás vétsége [Btk. 371. § (1) bekezdés 1. fordulat, (2) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól felmenti.

A magánfél által előterjesztett polgári jogi igényt egyéb törvényes útra utasítja.

A terheltet 23.411 (huszonháromezer-négyszáztizenegy) forint eljárási illeték megfizetésére kötelező rendelkezést mellőzi.

Elrendeli a terhelt által megfizetett 71.200 (hetvenegyezer-kettőszáz) forint bűnügyi költségnek a befizetés napjától a visszatérítés időpontjáig számított mindenkori törvényes kamatával emelt visszatérítését a terhelt részére.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

I.

[1] A Jászberényi Járásbíróság a 2021. november 18-án kihirdetett 7.B.596/2020/10. számú ítéletével a terheltet rongálás vétsége [Btk. 371. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] miatt 1 évre próbára bocsátotta. Rendelkezett a polgári jogi igényről és a bűnügyi költség megfizetéséről.

[2] Védelmi fellebbezés alapján eljárva a Szolnoki Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2022. február 28. napján meghozott 6/I.Bf.51/2022/4. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta azzal, hogy a rongálás vétségének jogszabályi megnevezése helyesen a Btk. 371. § (1) bekezdés I. fordulata és a (2) bekezdés a) pontja.

[3] A jogerős, a felülvizsgálatban irányadó tényállás szerint:

– A lakatlan, romos állapotú ingatlanak a sértett a tulajdonosa. Az ingatlannal szomszédos ingatlant 2019. május hónapban vásárolta meg a terhelt a korábbi tulajdonostól.

– A két ingatlan közötti telekhatáron több, 40 éves akácfa is volt, amelyeket évtizedekkel korábban a sértett édesapja, az ingatlan korábbi tulajdonosa ültetett.

– A terhelt a két ingatlan közös határán kerítést akart emelni, amelyben az ottlévő akácfa akadályozták. A terhelt, miután a földmérővel kimérette a telekhatárt, 2019. július 20. napját megelőző napokban – pontosabban meg nem határozható időben – a telekhatáron lévő akácfa közül 10 darab, összesen 492.190 forint értékű akácfa kivágott, majd azokat – miután a sértett a kivágott fa átvételét nem fogadta el – a saját fűskamrájában helyezte el. A fűskamrában elhelyezett, kivágott fa összértéke 102.000 forint.

– A terhelt a fenti cselekménnyel a sértettnek összesen 492.190 forint kárt okozott, amelyből – a terheltnél helybenhagyólag lefoglalt tűzifamennyiségre tekintettel – 102.000 forint kár megtérültnek tekintendő.

– A magánfél a polgári jogi igényét előterjesztette, és azt 492.190 forint összegre tartotta fenn.

II.

[4] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerinti okból, a terhelt felmentése érdekében.

[5] Indokai szerint az eljáró bíróságok a bizonyított tényekből a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével vontak le következtetéseket.

[6] A bűnösség megállapítása szempontjából ugyanis annak van döntő jelentősége, hogy a kivágott fák a terhelt vagy a sértett tulajdonát képezték-e.

[7] A földmérő tanú által is igazoltan a kijelölt telekhatár egybeesett a természetben kialakult határral, az eredeti kerítés lehelyezett oszlopainak az elmozdítására nem volt szükség, a terhelt által létesített kerítés ugyanezen oszlopok felhasználásával történt.

[8] Az új kerítés a korábban kialakult birtokállapotot nem változtatta meg, amit szerinte megerősít a sértett által indított birtokvédelmi eljárás is, amely a sértett kérelmének az elutasításával zárult, megállapítva, hogy vele szemben birtoksértés nem történt. Egyértelműen megállapítható, hogy a vád tárgyává tett ügyben nem volt szó arról, hogy térképezési vagy területszámítási hiba merült volna fel.

[9] Ezért indokolatlan és jogszabályellenes a feltárt és bizonyított tények alapján az a megállapítás, hogy a terhelt korábban a sértett tulajdonában lévő területet szerzett volna meg, hogy az ezen a telekrészen álló fák csak akkor kerültek volna a tulajdonába, ha megfelelő ingatlan-nyilvántartási eljárást kezdeményez.

[10] A kivágott fák ugyanis mindig is a terhelt tulajdonában lévő telken álltak, azok tulajdonjogában semmilyen változás nem következett be. Ezt megerősítette a terhelt által megrendelt földmérési szolgáltatás, mely alapján megállapítást nyert, hogy a természetbeni határ egybeesik a térképi határvonallal.

[11] Kifejtette, hogy abban a kérdésben, hogy egy adott dolog kinek a tulajdonát képezi, a polgári jog szabályai az irányadóak, és ezen szabályok alapján egyértelműen megállapítható, hogy a kivágott fák a terhelt tulajdonát képezték (Ptk. 5:51 §).

[12] Vitatta azon ítéleti ténymegállapítást, mely szerint a terhelt a birtokállapotot megváltoztatta, hogy tudatában volt annak, hogy az akácfasor nem az ő tulajdona.

[13] Mindezek alapján indítványozta a terhelt felmentését bűncselekmény hiányában.

[14] A Legfőbb Ügyészség BF.877/2023/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, érdemben azonban alaposnak tartotta.

[15] Kifejtette, hogy egyetért a védő azon álláspontjával, hogy az idegen vagyontárgy megállapítása szempontjából a polgári jog szabályait kell alapul venni. Az irányadó tényállásból kitűnően a 2019. évben már 40 éves akácfa telepítése idején a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény volt hatályban. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény a 8:4. §-a szerint 2014. március 15. napján lépett hatályba. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény 1. § a) és b) pontja alapján, ha e törvény eltérően nem rendelkezik, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény rendelkezéseit a hatálybalépését követően keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint

megtett jognyilatkozatokra kell alkalmazni. Erre figyelemmel – a 2013. évi CLXXVII. törvény eltérő rendelkezése hiányában – a telekhatárra ültetett fák tulajdonjogának eldöntése kérdésében az azok ültetésekor hatályos 1959. évi IV. törvény az irányadó, mivel ekkor váltak a fák a föld alkotórészévé.

[16] Az 1959. évi IV. törvény 104. § (1) bekezdése szerint a föld határvonalán álló fa vagy bokor és annak gyümölcse egyenlő arányban a szomszédokat illeti. A jelen ügyre vetítve ez azt jelenti, hogy a két ingatlan közti telekhatárra ültetett akácfák a törvény erejénél fogva a két ingatlan tulajdonosainak közös tulajdonát képezték.

[17] A 140. § (1) bekezdése alapján a tulajdonostársak mindegyike jogosult a dolog birtoklására és használatára; e jogot azonban az egyik tulajdonostárs sem gyakorolhatja a többiek jogainak és a dologhoz fűződő törvényes érdekeinek sérelmére. A 145. § (1) bekezdése értelmében saját tulajdoni hányadával bármelyik tulajdonostárs rendelkezhet. Ezekkel megegyező rendelkezéseket tartalmaz a cselekmény elkövetésekor már hatályos 2013. évi V. törvény 5:73 § (1)-(2) bekezdése, az 5:74. §-a és az 5:80. §-a is.

[18] Álláspontja szerint a terhelt megsértette ugyan a polgári jog előírásait a közös tulajdonban álló fák tulajdonostárs előzetes értesítése és hozzájárulása nélkül történt kivágásával, ez azonban a büntetőjogi felelősségének a megállapítását nem alapozta meg.

[19] A rongálás elkövetési tárgya az idegen, értékkel bíró vagyontárgy, amely ingó és ingatlan dolog egyaránt lehet. Ezért a közös vagyon megrongálása nem bűncselekmény.

[20] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a terheltet az ellene rongálás vétsége miatt emelt vád alól a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja alapján – mivel a cselekmény nem bűncselekmény – mentse fel, továbbá mellőzze a magánfél részére kártérítés címén megfizetendő összegre, valamint az eljárási illeték megfizetésére kötelező ítéleti rendelkezéseket.

III.

[21] A terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa az alábbiak szerint alapos.

[22] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[23] A felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. A Be. 659. § (1) bekezdése alapján a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a

felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállított tényállás az irányadó.

[24] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.

[25] A Btk. 371. § (1) bekezdése szerint, aki idegen vagyontárgy megsemmisítésével vagy megrongálásával kárt okoz, rongálást követ el.

[26] A rongálás jogi tárgya a tulajdonjog. Elkövetési tárgya az idegen, értékkel bíró vagyontárgy, amely ingó és ingatlan dolog egyaránt lehet.

[27] Ugyanakkor a vagyontárgy idegen voltából következően a közös vagyon megrongálása nem bűncselekmény. Ezért a rongálás esetében különös gonddal kell vizsgálni a dolog tulajdoni helyzetét.

[28] Következésképpen önállóan kell vizsgálni a rongálás bűncselekménye esetén a tulajdonviszonyokat, valamint azt is, hogy a dologban kárt tevő személy magatartása a polgári jogi jogkövetkezmények mellett megvalósít-e bűncselekményt, amennyiben igen, büntetőjogi felelősségre vonásnak van helye.

[29] Az irányadó tényállás szerint a terhelti és a sértetti ingatlanok közötti telekhatáron több 40 éves akácfa állt, melyeket korábban a sértett édesapja, az ingatlan korábbi tulajdonosa ültetett.

[30] Az ügy tárgyát képező akácfák ültetése idején (1979. év) hatályos Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) volt hatályban. A 2014. március 15. napján hatályba lépett Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény 1. § a) és b) pontja szerint, ha e törvény eltérően nem rendelkezik, a Ptk. rendelkezéseit a hatálybalépését követően keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint megtett jognyilatkozatokra kell alkalmazni.

[31] Mindezek alapján jelen ügyben a telekhatárra ültetett fák tulajdonjogának kérdését a régi Ptk. szabályai alapján kell eldönteni.

[32] A régi Ptk. 104. § (1) bekezdése szerint a föld határvonalán álló fa vagy bokor és annak gyümölcse egyenlő arányban a szomszédokat illeti.

[33] A régi Ptk. 139. § (1) bekezdése alapján a tulajdonjog ugyanazon a dologon meghatározott hányadok szerint több személyt is megilletethet. A (2) bekezdés értelmében kétség esetén a tulajdonostársak tulajdoni hányada egyenlő.

[34] A régi Ptk. 140. § (1) bekezdése kimondja, hogy a tulajdonostársak mindegyike jogosult a dolog birtoklására és használatára, e jogot azonban az egyik tulajdonostárs sem gyakorolhatja a többiek jogainak és a dologhoz fűződő érdekeinek sérelmére.

[35] A Kúria megjegyzi, hogy az elkövetéskor már hatályos Ptk. 5:73 § (1) és (2) bekezdése és az 5:74. §-a a közös tulajdonnal kapcsolatban a régi Ptk.-val egyező rendelkezéseket tartalmaz. Továbbá a 2014. március 15. napjától hatályos, a szomszédjogok és a tulajdonjog korlátainak különös szabályairól szóló 2013. évi CLXXIV. törvény 3. § (3) bekezdése is akként rendelkezik, hogy a két ingatlan határvonalán álló növény és terménye egyenlő arányban illeti a szomszédos ingatlanok tulajdonosait.

[36] Mindez azt jelenti, hogy jelen ügyben a terhelt és a sértett ingatlana közötti határvonalon lévő akácfák közös tulajdont képeztek, méghozzá a terhelt és a sértett egyenlő részben voltak tulajdonosai ezen akácfáknak. A jogerős tényállás azt nem rögzíti, hogy hány darab akácfa állt a telekhatáron, csupán azt, hogy az ott lévő akácfák közül 10 darabot vágott ki a terhelt.

[37] Az irányadó tényállás alapján a telekhatáron álltak a terhelt által kivágott akácfák. Kétségtelen az is, hogy a terhelt a régi Ptk. 104. § (2) bekezdésében – mely szerint, ha a határvonalon álló fa vagy bokor valamelyik föld rendeltetésszerű használatát gátolja, e föld tulajdonosa követelheti, hogy azt közös költségen távolítsák el –, valamint a régi Ptk. 140. § (1) bekezdésében foglaltaknak nem tett eleget, és a közös tulajdonban lévő akácfák közül a tulajdonostárs megkérdezése, illetve beleegyezése nélkül kivágott 10 darabot. E tényből azonban az eljáró bíróság téves jogkövetkeztetést vont le, amikor azt rögzítette, hogy a terhelt számára az akácfák idegen dolgok voltak {Jászberényi Járásbíróság 7.B.596/2020/10. számú ítélet [21] bekezdés}.

[38] Ugyanakkor a másodfokú bíróság végzése indokolásában az elsőfokú bíróság által megállapított, és a másodfokú bíróság által helybenhagyott tényállással ellentétesen azt rögzítette, hogy a két telek közötti jogi határ és természetbeni határ nem esett egybe {Szolnoki Törvényszék 6/I.Bf.51/2022/4. számú végzés [9] bekezdés első mondat}. Ilyen megállapítást azonban a tényállás nem tartalmaz.

[39] A Kúria megjegyzi, hogy mind az első-, mind a másodfokú bíróság ezen téves jogkövetkeztetése nem a tényállás részét képezi, hanem az első- és másodfokú bíróság jogi álláspontját fejezi ki. Éppen ezért az nem a tényállásban, hanem a jogi indokolásban szerepel, s mint ilyen, a Kúriát a felülvizsgálat során nem köti.

[40] Mindezek alapján a terhelt vonatkozásában nem minősülnek a rongálás törvényi tényállása szerinti idegen dolognak a telekhatáron álló akácfák. Ezzel pedig a rongálás egyik törvényi tényállási eleme hiányzik.

[41] Ebből következően a terhelt az idegen vagyontárgy hiányában a rongálás elkövetője sem lehet, az fogalmilag kizárt.

[42] Ugyanebből következően tévesen hivatkozott az elsőfokú bíróság a BH 2010.178. számú eseti döntésre, ugyanis jelen ügyben nem volt kérdés, hogy a fák a telekhatáron álltak. A hivatkozott eseti döntés alapjául szolgáló ügyben ugyanakkor vitatott volt a terhelt által a telekhatár helye, annak pontos határait földmérővel kitűzette, melynek során megállapította, hogy a sértett tufáinak egy része az ő telkén áll. Ettől eltérő a felülvizsgálat tárgyát képező jogerős tényállás, ugyanis az nem rögzítette, hogy vitás lett volna a telekhatár helye, illetve azon a terhelt változtatást hajtott volna végre.

[43] A Kúria továbbá megjegyzi, hogy a másodfokú bíróság végzése jogi indokolásában foglaltak, melyek szerint:

– a terhelt a sértettel való egyeztetés nélkül vágta ki a fákat annak ellenére, hogy a sértett levélben felhívta erre a figyelmét, a terhelt ezen magatartása mindenképpen jogellenes, továbbá

– a terhelt akkor járt volna el helyesen, hogyha a sértettel egyeztet, vagy a megfelelő bírósági vagy más hatósági eljárás lefolytatását kezdeményezi {Szolnoki Törvényszék 6/I.Bf.51/2022/4. számú végzés [9] bekezdés utolsó két mondat}

nem bűncselekménynek, hanem a polgári jog szabályaiba ütköző károkozásnak feleltethető meg.

[44] Kétségtelen, hogy a terheltnek a közös tulajdonra vonatkozó polgári jogi szabályok szerint kellett volna eljárnia. A közös tulajdon szabályai alapján e jogot egyik tulajdonostárs sem gyakorolhatja a többiek jogainak és a dologhoz fűződő törvényes érdekeinek sérelmére.

[45] Amennyiben a terhelt ezen kötelezettségének nem tett eleget, a polgári jog előírásainak megfelelően tartozik felelősséggel.

[46] A jogellenességhez a polgári jog is következményeket fűz. Büntetőjogi felelősség megállapítására csak a büntető anyagi jog törvényi tényállásaiban megfogalmazott magatartások miatt kerülhet sor, a jogalkalmazás során a büntető anyagi jog szabályai kiterjesztően nem értelmezhetők.

[47] Mindezekre figyelemmel azonban nem kell hatályon kívül helyezni a jogerős határozatokat, mert a valós tények alapján megállapítható, hogy a terhelt jogerős tényállás szerinti cselekménye nem valósította meg a rongálás vétségét, azaz a terhelt cselekménye nem bűncselekmény.

[48] Ekként a Kúria a Be. 662. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Jászberényi Járásbíróság 7.B.596/2020/10. számú ítéletét és a Szolnoki Törvényszék 6/I.Bf.51/2022/4. számú végzését megváltoztatta, és a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel a terheltet az ellene a Btk. 371. § (1) bekezdés 1. fordulata ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő rongálás vétsége miatt emelt vád alól felmentette. Rendelkezett továbbá a terhelt által megfizetett 71.200 forint bűnügyi költségnek a befizetés napjától a visszatérítés időpontjáig

számított mindenkori törvényes kamatával emelt visszatérítéséről [Be. 571. § (1) bekezdés], a polgári jogi igény egyéb törvényes útra utasításáról, valamint az eljárási illeték megfizetésére kötelezés mellőzéséről.

IV.

[49] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[50] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2024. január 30.

Dr. Bartkó Levente s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Eszter s.k. előadó bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő

BÉ